

HIRDESZ AZ IGÉT!

HULDRYCH ZWINGLI

(1484–1531)

Életrajának fontosabb évszámai

1484	A svájci Wildhausban született január 1-jén.
1494	A bázeli Szt. Theodore iskolában tanult.
1496	Bernben folytatta tanulmányait.
1498	Tanulmányokat végzett a Bécsi Egyetemen.
1502	A Bázeli Egyetemen tanítani kezdett.
1504	Megszerezte a B. A. tanulmányi fokozatot.
1506	Megszerezte az M. A. tanulmányi fokozatot; lelkipásztori szolgálatot kezdett Glarusban.
1512	Tábori lelkészként szolgált Olaszországban a svájci zsoldosok között.
1516	Elköltözött Einsiedelnbe.
1518	Elítélte a bűnbocsátó cédulák árusítását.
1519	Elkezdte zürichi szolgálatát mint a nép papja a Gross Münsterben.
1521	Szembeszállt a zsoldoskatonaság intézményével.
1522	Prédikált „Az élelem szabad használatának választásá”-ról; titokban feleségül vette Anna Reinhardot.
1523	Kiadta 67 tételét, tanainak összegezését; betérjesztette ügyét a zürichi tanácshoz az első zürichi vitában, és jóváhagyták nézeteit.
1527	Jóváhagyta az anabaptisták üldözését, ideértve Manz Félix vízbe fojtását is.
1529	Marburgban találkozott Lutherrel és Melanchtonnal.
1531	Októberben meghalt a kappeli csatában.

Zwingli prédikációiról

Alig volt néhány nap Zwingli szolgálata idején, amikor ne ment volna fel a szószéki lépcsőn legalább egyszer. E sok prédikálás ellenére – feltehetően több mint háromezer prédikációt mondott – csupán néhány prédikáció maradt fenn, és ez eléggé meglepő, ha arra gondolunk, hogy *Kálvin János* prédikációinak százai vannak a birtokunkban.

Bizonyos okok miatt Zwinglinek nagyon kevés prédikációja maradt fenn. Először: nem kézirat alapján prédikált, és másodszor: nem voltak gyorsírói, mint Kálvinnak. Zwingli kézirat nélküli prédikálása elengedhetetlenül hozzátartozott prédikálási stílusához. Ezzel nem azt mondjuk, hogy nem készült föl, hanem inkább azt, hogy szabadon fenn akarta tartani a bensőséges és azonnali kapcsolatot hallgatóival, és a pillanatnak megfelelően követte a gondolatok fonalát. Lényegében a kézirat nélküli prédikálással Zwingli elevenné és gyakorlativá akarta tenni beszédeit. Ahelyett, hogy írónnal a kezében készült volna, inkább mély elmélkedésben töltötte idejét. A meglevő prédikációkat Zwingli emlékezetből írta le az események után, és azok a legtöbb esetben az eredeti be-

szédek kibővített változataivá lettek. Ez magyarázza, hogy legtöbb nyomtatott prédikációja rendkívül hosszú.

Jóllehet Zwingli beszédei lényegében biblikusak voltak, két kategóriába estek. Zwingli szerette a Biblia egy-egy könyvét sorozatosan magyarázni. Miután végigprédikált egy-egy kiválasztott bibliai könyvet, csak azután vette elő a másikat. Alkalmilag azonban vagy megszakította sorozatát egy bizonyos témával kapcsolatban, vagy egy másik szószéken prédikált, ahol megfelelő témát választott az alkalomhoz illően. Például 1522 nyarán Zwingli két prédikációt mondott az Ötenbachi Konventen Isten ígéje és Szűz Mária címmel. Zwingli tematikus prédikációi klasszikus anyagok gazdagságáról breszélnek. Ráadásul számos bibliai idézetet alkalmazott minden esetben.

Zwingli prédikációiban őrizkedett a szinpadiaságtól és a magasröptű szónokiasságtól. Bátorította tanítványait, hogy kerüljék a széles gesztusokat, ne prédikáljanak se túl gyorsan, se túl lassan, se túl hangosan, se túl halkán. Maga Zwingli gyenge hangon beszélt, amit feljegyzések szerint erősített a zürichi bor. Korábbi életpályáján gyors beszédű prédikátornak ismerték. Prédikációi általánosságban legalább félórásak

voltak, és fiatalabb korában egy egész óráig is tartottak. De sohasem voltak száraz igemagyarázatok vagy elmélkedések. Személyisége és humora nagyon nyilvánvalóvá vált. Egy alkalommal *Hofman* kanonok panaszkodott amiatt, hogy Zwingli prédikációi nem eléggé komolyak. A szent nevetés nem volt ismeretlen a Grossmünsterben.

Zwingli prédikációinak sajnálatos hiánya ellenére foglalkozik velük *Heinrich Bullinger* a reformációról írt történetében: „Hamarosan minden néprétegből, különösen az átlagemberek közül tömegesen tódultak, hogy hallgassák Zwingli evangéliumi prédikációit. Ezekben a prédikációkban dicsérte Istent, az Atyát, és azt tanította, hogy mindenkinek csak Isten Fiában, Jézus Krisztusban, az egész emberiség egyedüli Megváltójában kell bízni. Támadta a hitelenséget, a babonáságot és a képmutató beszédet. Lelkesen támogatta a megtérést vagy az élet megújulását, valamint a keresztyén szeretetet és bizalmat.”

A Zwingli prédikálásáról szóló általános bemutatás nem ad képet a különös tartalomról, de összhangban van a lényeges zwingliánusi teológia értelmezésével. Általánosságban Zwingli prédikációja arra irányult, hogy megszabadítsa hallgatóit a babonáság és a hamis vallás világitól.

Bullinger megjegyezte Zwingli első zürichi prédikációjának leírásában, hogy „isteni igazságot és nem emberi semmiségeket” prédikált. Pozitív értelemben sürgette a gyakorlati keresztyén életet és azt, hogy a külsőségeken túl el kell jutni az egyedüli Megváltóhoz. Ezért arra lehet következtetnünk, hogy Zwingli prédikálása már az 1519-es Zürichbe költözésekor is azonnal különösen evangéliumi jellegű és hatalmas erejű volt a reformáció kibontakozásában. Bármilyen szempontból nézi is valaki Zwingli 1519-es prédikálását, nyilvánvalóvá kell lennie, hogy a reform kérdése volt előtérben. Zwingli maga elismerte ezt *Myconiushoz* 1518. december 2-án írt levelében. Először tájékoztatta *Myconiust* arról a döntéséről, hogy végigpredikálja Máté evangéliumát, amihez hasonló szászéki gyakorlatot még nem hallottak a németek között. Zwingli döntését nem egyhangúan hagyták jóvá Zürichben. *Myconius* leírása arról, hogy miként fogadták Zwingli információját a zürichiek, tükrözi hangulatukat: „Amikor ezt hallották, egyesek szomorkodtak, mások örültek, mint ahogy korábban is véleménykülönbség volt választói között.”

Zwingli döntése nem segítette, hanem megdöbbenetette kollégáit, mert tényleg eldöntötte, hogy meglepő újítást alkalmaz. Többé nem a napra kijelölt igeszakasz alapján prédikált, hogy csak az ember készítette megjegyzések fényében magyarázzon. Isten Lelkének inspirációjára támaszkodva visszatért az igazi forráshoz, a Szentíráshoz, és félretette a közkézen forgó kommentárok egyedüli használatát. Mivel korábban Zürichben a prédikálás előre kiszámítható volt, és a gyakran

járt ösvényt követte a skolasztikusok írásaira alapozott értelmezéssel, Zwingli új és forradalmibb prédikálási módszert ajánlott. A kanonokok jogosan aggódtak, mert nem tudták megmondani, hogy ez az újító megközelítés hova vezeti őket.

Lényegében tagadta, hogy ez a prédikálási módszer előzmény nélküli. Amikor *Conrad Hofman* kanonok panaszkodott, hogy Zwingli eddig soha nem tapasztalt módon kerül az előírt anyagot, Zwingli rámutatott, hogy már évszázadokkal korábban *Krüszotomosz* és *Augustinus* is hasonló módon prédikált János evangéliumáról.

Ha valaki megvizsgálja, hogy Zwingli miként értelmezte prédikálását és mi volt prédikációinak a tartalma, világosabb kép tárul elé zürichi szászéki tevékenységéről. 1522-ben Zwinglinek alkalma nyílt prédikálásának védelmére Zürichben: „Sohasem plántáltam más növényt, mint amit Krisztus plántált az Atya irányítására, amit nem lehet kiszagatni. Három évvel ezelőtt [vagyis 1519-ben] (hogy számot adjak mostani zürichi prédikálásomról) a Máté evangéliumát prédikáltam végig.”

Leírja tanulmányában a prédikálás sorozatban történő megközelítését. Máté befejezése után az Apostolok cselekedeteiről prédikált, hogy a „zürichi egyház láthassa, milyen módon és milyen eszközökkel adták tovább az evangéliumot és terjesztették külföldön”. Ezután prédikált 1Timóteus alapján, majd átlépett a Galatákhoz, „miközben bizonyos felszínesek a hit eltorzult véleményét mutatták be”. Aztán érkezett 2Timóteushoz. 1 és 2Péterhez és a Zsidókhoz írt leveléhez. Zwingli úgy érezte, hogy három éven át azt prédikálta népének, „hogy Krisztus, miután egyszer s mindenkorra áldoztatta vált, örökre véghezvitte üdvösségüket”.

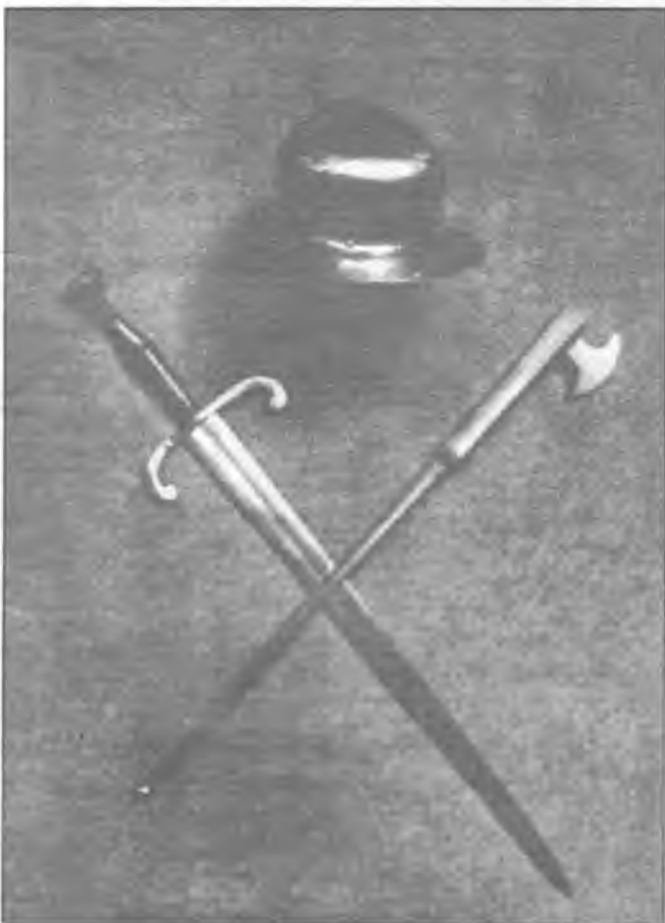
Rilliet úgy összegezte Zwingli prédikálásának jelentőségét Máté magyarázatával kapcsolatban, hogy „a Szentírás most már úrrá lett a hagyományon”. Zwingli, a véleménye szerint pusztán emberi felfedezésektől és alkotásoktól az igazi

Zwingli, Svájc reformátora
(Az ifjabb Holbein J. festménye után, melynek eredetije
Firenzében a Galleria degli Uffiziben van)

vallás elsődleges forrásához fordult. Ezt írta egyik jelentős munkájában: „Nem alkalmaztam hamis módszereket, trükköket vagy buzdításokat, hanem a svájciak előtt ismert egyszerű szavakkal és kifejezésekkel ismertem velük bajaikat, magától Krisztustól tanulva, aki ezzel kezdte prédikálását.” Prédikálásának igazi mértéke Krisztus volt. Ehhez a normához alkalmazkodott, szemben a hagyományos értelmezés „hamis módszereivel, trükkjeivel és buzdításaival”. Ezzel az igazi forrással Zwingli „bajaik felismeréséhez” vezette hallgatóit, vagyis Isten előtti tényleges helyzetük meglátásához. Zwingli állította, hogy Krisztus beszédeinek vonalára helyezte prédikálását, aki a megtérésre szóló felhívással kezdte szolgálatát.

Polgártársai iránti elkötelezettsége sem volt kevésbé nyilvánvaló, mert „a svájciak előtt ismert egyszerű szavakkal és kifejezésekkel” prédikált nekik. Felismerte, hogy prédikálásának egyszerre biblikusnak és hallgatói személyes életére vonatkozóan kell lennie, ha igazán eredményt akar elérni. Célja az volt, hogy „nyáját teljesen elszakítsa, ameny-

*Zwingli fegyverzete, amellyel részt vett a kapelni ütközetben
(Zürich, Schweiz, Landesmuseum)*

nyire teheti, bármilyen teremtett lényben való reménytől, és az egy igaz Istenhez és Jézushoz, egyszülött Fiához, a mi Urunkhoz vezesse, mert aki hisz benne, soha meg nem hal”.

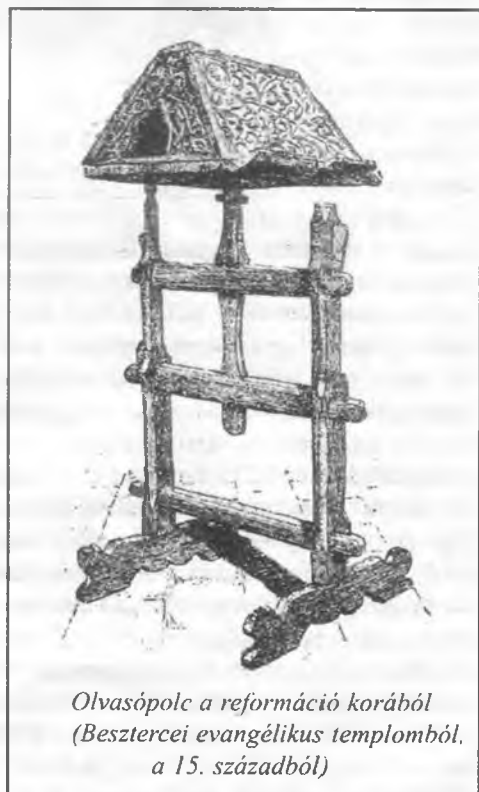
Gordon Rupp megjegyzése szerint, amikor Zwingli kijelentette, hogy végigprédikálja Máté evangéliumát, elkezdő-

*A zürichi „Grossmünster” mai állapotában
(1518. december 11-én választotta meg a „Grossmünster”
káptalana Zwinglit a Grossmünster lelkészévé. Ebben a
templomban működött Zwingli haláláig)*

dött a zürichi reformáció. Valóban, Zwingli prédikáló tevékenysége szorosan kapcsolódott a reformáció haladásához.

Prédikálásában mindent megtett, ami szükséges volt a Biblia újra felfedezéséhez. Ennek az eseménynek a fontosságát a reformációra nézve alig lehet túlhangsúlyozni.

*Olvasópole a reformáció korából
(Besztercei evangélikus templomból,
a 15. századból)*

Ford.: **Dr. G. L.**